

Nr 87.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående bidrag till restaurering av den gamla gymnasiebyggnaden i Karlstad; given Stockholms slott den 4 februari 1927.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ekle-siastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF:

N. J. F. Almkvist.

Utdrag av protokollet över ekle-siastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 februari 1927.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, HELLSTRÖM, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG.

Departementschefen, statsrådet Almkvist anför:

Vid anmälan den 4 januari 1927 av anslagsbehoven under riksstatens för budgetåret 1927—1928 åttonde huvudtitel hemställde jag (punkt 136), att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att, i avbidan på proposition angående bidrag till restaurering av den gamla gymnasiebyggnaden i Karlstad, för ändamålet i riksstaten för budgetåret 1927—1928 beräkna ett *extra* reservationsanslag av 39,900 kronor. Denna min hemställan blev av Kungl. Maj:t bifallen.

Jag anhåller nu att få återupptaga denna fråga.

I skrivelse den 11 oktober 1922 hemställde *domkapitlet i Karlstad*, det täcktes Kungl. Maj:t *dels* anvisa 41,700 kronor till restaurering av den s. k. gamla gymnasiebyggnaden i Karlstad i enlighet med förslag, som upp-gjorts av delegerade, utsedda av domkapitlet, och byggnadsdelegerade vid

högre allmänna läroverket i Karlstad, *dels ock* medgiva, att Karlstads stifts byggnadskassa finge reserveras för bekostande av byggnadens framtida underhåll. I nämnda byggnad äro för närvarande upplätta lokaler för domkapitlet, för stifts- och läroverksbiblioteket, för läroverkets naturhistoriska samlingar samt för Värmlands naturhistoriska och fornminnesförenings samlingar.

Restaureringsförslaget avsåg i huvudsak följande åtgärder, nämligen reparation av byggnadens yttre, särskilt dess tak, utvidgning och reparation av de av domkapitlet inom byggnaden disponerade lokalerna samt inredande av arkiv för domkapitlet i bottenvåningen ävensom införande av värmeledning i den av domkapitlet sålunda disponerade delen av byggnaden. Till stöd för den gjorda framställningen anförde domkapitlet:

Byggnaden i fråga intager inom Karlstads stad en särställning såsom en av de få minnesmärken från äldre tiders byggnadskonst, som blivit räddade vid den stora branden år 1865 och har ett betydande estetiskt och kulturellt värde, vadan det är högeligen angeläget, att den bevaras och återställs i värdigt skick. Dess beskaffenhet är för närvarande sådan, att restaurationen av det yttre snarast måste ske för att ej svårbotliga skador skola tillfogas byggnaden.

De lokaler, som domkapitlet för närvarande disponerar, äro alldeles otillräckliga. Själva sessionsrummet måste användas för det dagliga arbetet och det utrymme, som finnes att tillgå för bevarande av arkivalier och handlingar, är synnerligen inskränkt.

Därtill kommer att arkivfrågans lösning är i hög grad trängande, enär det på gammaldags sätt med kakelugnar och kaminer uppvärmda huset på intet sätt lämnar tillbörlig säkerhet mot eldfara.

Vid domkapitlets framställning funnos fogade, bland andra handlingar, *dels* ett av omförmälda delegerade avgivet utlåtande jämte ett den 1 augusti 1918 dagtecknat utlåtande av arkitekten hos byggnadsstyrelsen Bror Almqvist, som av rektor vid högre allmänna läroverket i Karlstad anmodats att tillsammans med byggmästaren E. Forsgren därstädes förrätta yttre besiktning å gymnasiebyggnaden, *dels* utdrag ur protokoll, hållet vid sammanträde med kollegiet vid nämnda läroverk den 7 och 8 juni 1922, *dels ock* avskrift av en utav riksarkivarien till domkapitlet den 21 november 1921 avlåten skrivelse.

I sitt förberörda utlåtande lämna *delegerade* till en början följande utredning rörande tillkomsten av det gamla gymnasiehuset i Karlstad:

Sedan staden Karlstad år 1752 blivit härjad av en eldsvåda, föreslogs för uppbyggande av ett nytt gymnasii- och skolhus, att konsistorium i Karlstad måtte beordras att anmoda prästerskapet i stiftet att genom egna exempel samt goda föreställningar uppmuntra och förmå sina åhörare, vilkas barn nu eller framdeles kunde komma att njuta undervisning i detta allmänna lärohus att efter råd och ämne sammanskjuta; att stamböcker finge ånrättas och över hela riket på vanligt sätt befordras till frivilliga gåvors samlande, varom överståthållaren och samtliga landshövdingarna kunde befallas hava öm vård, och att lektorerna finge befallning själva med sådana stamböcker besöka de större städerna, såsom Stockholm, Göte-

borg, Karlskrona och Norrköping med flera samt de större marknader, som i åtskilliga städer hållas. Genom resolution den 11 februari 1753 angående medel och utvägar för staden Karlstads återupprättande efter den där timade eldsvåda biföll Kungl. Maj:t ovannämnda förslag, helst sådant syntes lända till nytta vid penningars insamlande för gymnasii- och skolhusets återupprättande, men som slika ovissa inkomster icke torde förslå, fann Kungl. Maj:t gott till sistnämnda behov utom dess i staten anslå 10,000 daler silvermynt på två år, nämligen 5,000 på 1754 och lika mycket på 1755 års stat. Tillika bestämde Kungl. Maj:t, att gymnasii- och skolhuset skulle flyttas från sitt förra osunda läge till en redan utsedd plats nära kyrkan. Grundstenen till denna byggnad lades den 2 juni 1754 och byggnaden invigdes högtidligen den 4 september 1759 vid det då samlade prästmötet. Huset var då ej fullt färdigt. Enligt i stiftsbiblioteket förvarade räkenskaper hade byggnaden till invigningen dragit en kostnad av 33,310 daler silvermynt. Enligt brev den 1 december 1761 beviljade Kungl. Maj:t ytterligare 11,063 daler silvermynt till husets fullbordande och vidmakthållande. Staten har således för husets uppförande tillskjutit 21,063 daler silvermynt och 23,310 daler hava hopsamlats av stamboksmedel och frivilliga gåvor. Tomten har upplåtits av staden. Sedermera har Kungl. Maj:t genom brev den 6 mars 1816 beviljat 2,000 riksdaler såsom bidrag till en betydligare reparation å byggnaden, i anledning av dess användning som sjukhus under krigen.

Härefter anföra delegerade vidare:

Byggnaden var från början ämnad att disponeras sålunda: I undervåningen, som bestod av åtta rum, var gymnasii auditorium, fyra läsrum för skolan, två boningsrum åt pedellen och ett kök åt observatorn. I övernåningen skulle vara prästmötessal, konsistorii rum, dess förmak, biblioteks-sal, naturaliekabinettet och rum för observatorn. Alla rummen hava dock ej blivit begagnade till det bruk de voro ämnade. Några hava först i senare tider blivit inredda. Sedan 1913 användes byggnaden ej vidare för den egentliga undervisningen.

Byggnaden är nu i ett synnerligen bristfälligt skick och tarvar för sitt bestånd en snar reparation. Domkapitlet är synnerligen trångbott och behöver utvidgade lokaler och ett särskilt arkivrum. Även behöva åtgärder för brandsäkerheten vidtagas.

I fråga om husets framtida disposition hava delegerade ansett, att däri böra inrymmas domkapitlet, stifts- och läroverksbiblioteket samt läroverkets naturhistoriska samlingar. För Värmlands naturhistoriska och fornminnesförenings samlingar torde plats kunna beredas å vinden, till dess föreningen kan skaffa sig andra lokaler. Delegerade ha sig även bekant, att fråga varit på tal att i byggnaden inrymma ett länsbibliotek. De restaureringsarbeten, som nu ifrågasättas, äro dock ofrånkomliga och kunna på intet sätt förhindra en framtida prövning av frågan om inrymmande i huset av ett länsbibliotek.

Delegerade hava låtit uppgöra kostnadsförslag till utvändig reparation av byggnaden, förändring och reparationer av lokaler för domkapitlet samt för införande av värmeanläggning, slutande å en summa av 41,700 kronor. Därest elektrisk uppvärmning användes i stället för varmvattensuppvärmning ställer sig kostnaden 1,915 kronor billigare. Delegerade anse sig dock böra förorda varmvattenssystemet såsom det lämpligaste. Elektriska uppvärmningen ställer sig i driften dyrare och är mera ojämn.

I fråga om medel till arbetets utförande ha delegerade ansett, att anslag därtill bör sökas av staten. Att på enskild väg anskaffa medel till restaureringen är alldeles uteslutet. Ej heller anse delegerade, att Karlstads stifts byggnadskassa, som förvaltas av domkapitlet och vid 1921 års slut uppgick till 34,960 kronor 75 öre, bör tagas i anspråk för ändamålet. I stället bör denna byggnadskassa reserveras för det framtida underhållet av byggnaden, varigenom medel alltid skulle finnas tillgängliga för byggnadens underhåll och staten för framtiden bliva befriad därifrån.

Läroverkskollegiet har, med instämmande i delegerades plan för gymnasiehusets framtida disposition, föreslagit, att statsanslag måtte sökas för bekostande av nu planerade reparationer samt att tillika måtte göras hemställan därom, att stiftets byggnadskassa finge reserveras för husets framtida underhåll.

I sin förenämnda skrivelse har *riksarkivarien*, som den 24 oktober 1921 inspekterat domkapitlets arkiv, anfört bland annat:

Trots det jämförelsevis fria läget av den byggnad, vari domkapitlet är inrymt, kan dess arkiv icke anses äga tillräcklig brandsäkerhet, då arkivalierna till huvudsaklig del förvaras i expeditjonslokalerna en trappa upp, som endast äga trägolv och äro eldade med kakelugnar. Ännu större är risken för de arkivalier, som förvaras på vinden. Enär domkapitlet ej ensamt disponerar byggnaden synes det därjämte sakna möjlighet att i övriga lokaler kontrollera eldsäkerheten. Då härtill kommer att expeditjonslokalerna icke lämna rum vare sig för nedflyttning av arkivalierna på vinden, för de blivande årliga accessionerna eller ens för arkivaliernas rationella uppställning enligt förteckningarnas serieindelning, synes det vara nödvändigt, att särskild arkivlokal inredes. Helst bör detta ske å nedre botten, och lokalen bör förses med järnluckor och järndörrar samt värmeledning ävensom anordnas så stor, att den lämnar utrymme även för arkivalier å vinden. Trycksaker och dylikt böra däremot ej sammanblandas med arkivalierna.

På grund av remiss har *skolöverstyrelsen* den 13 november 1922 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört:

För närvarande disponeras ungefär hälften av den gamla gymnasiebyggnaden av högre allmänna läroverket i Karlstad och enligt föreliggande förslag skulle läroverket även efter den föreslagna restaurationen komma att förfoga över samma del av byggnaden. Det synes därför rimligt, att läroverket eller den, som har att svara för bekostande av läroverkets byggnader, bestrider hälften av kostnaden för reparationen av byggnadens yttre, vilken kostnad enligt uppgjort kostnadsförslag skulle belöpa sig till 19,200 kronor. Då läroverkets byggnadsfond den 31 december 1921 hade en behållning över skuld å blott 1,125 kronor 26 öre, torde det ej kunna ifrågasättas, att läroverket skall bekosta den erforderliga reparationen. Genom beslut den 20 november 1913 hava stadsfullmäktige i Karlstad, i den mån byggnadsfondens egna tillgångar ej därtill lämna medel och med hjälp av de bidrag, som kunna erhållas från länets landsting och stiftets byggnadskassa, åtagit sig underhållsskyldighet av läroverkets lokaler samt den byggnadsskyldighet, som kunde inträda, när nuvarande lokaler av stadsfullmäktige prövades otillräckliga för sitt ändamål. Ehuru det ej särskilt är nämnt, torde

man dock kunna utgå från att stadsfullmäktige härvid närmast avsett de läroverkets lokaler, som användas för den egentliga undervisningen, och ej den gamla gymnasiebyggnaden, som torde få betraktas som statens egendom och som vid tidpunkten för stadsfullmäktiges beslut till stor del disponerades för stiftsändamål. Man torde därför ej heller kunna sätta i fråga, att staden skall bekosta oförmälda reparationsarbeten. Däremot finner överstyrelsen, att stiftets byggnadskassa, som vid 1921 års utgång hade en behållning av 34,960 kronor 75 öre, torde böra kunna lämna bidrag till bekostande av den erforderliga reparationen av byggnadens yttre. Med stöd av vad överstyrelsen ovan anfört, torde detta bidrag lämpligen kunna bestämmas till halva kostnaden därför eller till 9,600 kronor.

Vad slutligen beträffar förslaget om att stiftets byggnadskassa må få reserveras för byggnadens framtida underhåll, kunna vissa skäl tala för en sådan anordning. Så till exempel har Kungl. Maj:t för uppförande av läroverkets i Västerås biblioteksbyggnad den 13 november 1914 ur Västerås stifts byggnadskassa anvisat 20,000 kronor och den 31 mars 1916 återstoden av kassans behållning, utgörande 4,866 kronor 94 öre, och den 1 september 1922 har Kungl. Maj:t medgivit, att ur Växjö stifts byggnadskassa, som den 31 december 1920 hade en behållning av 55,430 kronor 58 öre, finge användas 42,160 kronor för restauration av stifts- och läroverksbiblioteksbyggnaden i Växjö. I detta sammanhang anser sig överstyrelsen också böra meddela, att enligt vad överstyrelsen har sig bekant, särskilt de för stifts- och läroverksbiblioteket disponerade lokalerna mycket snart torde vara i behov av ganska omfattande reparationer. Även om man kan räkna med att åtminstone det huvudsakliga av Karlstads stifts byggnadskassas tillgångar kommer att användas för den gamla gymnasiebyggnadens framtida underhåll, torde det med hänsyn till att även stiftets övriga läroverk i viss mån må kunna göra anspråk på bidrag ur kassan knappast vara erforderligt eller lämpligt att nu fatta något för framtiden bindande beslut i denna fråga. Enligt överstyrelsens mening torde frågan om erforderliga bidrag ur kassan framdeles böra prövas i vanlig ordning.

Härefter har *byggnadsstyrelsen* den 10 januari 1923 avgivit infordrat utlåtande i ärendet. Styrelsen yttrar:

De föreslagna reparationsåtgärderna finner byggnadsstyrelsen för sin del synnerligen önskvärda. Byggnaden, som måste anses representera ett betydande kulturhistoriskt värde, befinner sig nämligen för närvarande i ett förfallet tillstånd och är i oavvisligt behov av en snar reparation. Beträffande införandet av värmeledning måste denna åtgärd anses ur brandsäkerhetssynpunkt vara synnerligen påkallad med hänsyn till de i byggnaden inrymda dyrbara bibliotek och samlingar. Vad beträffar inredandet av arkivlokaler för domkapitlet får byggnadsstyrelsen framhålla, att genom de i detta avseende föreslagna anordningarna visserligen icke skulle erhållas fullt brandfria lokaler, i det att byggnadens bjälklag icke äro brandsäkra, men finner styrelsen denna omständighet innebära mindre risk med hänsyn till såväl byggnadens relativt isolerade läge som det förhållandet att centraluppvärmning skulle i byggnaden införas.

Beträffande de för förslagets genomförande beräknade kostnaderna, tillhoppa 41,700 kronor, har styrelsen icke något att för sin del erinra.

Under det att byggnadsstyrelsen sålunda finner de i det ingivna förslaget angivna åtgärderna synnerligen välbetänkta, får styrelsen fram-

hålla, att förslaget är utarbetat på grundval av i vissa avseenden felaktiga uppmättningsritningar, varför förslaget för att kunna läggas till grund för arbetenas utförande måste underkastas en omarbetning.

Då det emellertid, enligt vad byggnadsstyrelsen erfarit, är ovisst, huruvida statsverket är ägare till byggnaden i fråga, torde, innan någon ytterligare åtgärd från det allmännas sida vidtages i förevarande ärende, en utredning böra verkställas rörande äganderätten till byggnaden.

Efter erhållen remiss har *kammarkollegiet* beträffande äganderätten till ifrågavarande byggnad låtit verkställa utredning genom *sitt första arkivkontor*, som den 16 februari 1923 i ärendet avgivit tjänstememorial.

Utöver de upplysningar, som de i det föregående omförmälda delegerade lämnat rörande tillkomsten av gamla gymnasiehuset ävensom beträffande till detsamma anvisade statsanslag, har *arkivkontoret* meddelat, att i det i Karlstad befintliga läroverkshus, vilket förstördes vid en staden den 22 juni 1752 övergången brand, jämte gymnasiet även varit inrymt stiftets konsistorium med bibliotek och arkiv, ävensom erinrat, att rikets ständer vid 1859—1860 års riksdag anslagit 10,000 rdr till reparation och förändring av nuvarande gamla gymnasiehuset. Vidare anför arkivkontoret:

Vid tiden för denna byggnads uppförande gällde ännu gymnasii- och skoleordningen av den 4 februari 1724, vilken i fjärde flocken kap. 4 mom. 7 stadgar kronans skyldighet att uppföra »publique hus», varibland läroverkshuset helt säkert räknades.

Vad angår den tomt, å vilken det gamla läroverkshuset blivit uppfört, så ingår densamma uti den del av stadens donationsjord, som ursprungligen benämndes Tingvalla. Detta område har staden den 5 mars 1584 i donation erhållit av hertig Carl.

Av ovan åberopade delar av 1724 års gymnasii- och skoleordning framgår bland annat, att när fråga förelåg om utvidgning av en dylik läroverkstomt, man förutsatte att staden borde upplåta jord härtill. Denna bestämmelse gör det antagligt att även den ursprungliga skoltomten blivit upplåten av staden.

I utlåtande den 25 juli 1923 har *kammarkollegiet* förmått sig finna av den i ärendet verkställda utredningen framgå, att äganderätten till det gamla gymnasiehuset i Karlstad tillkommer statsverket.

Sedan härefter *byggnadsstyrelsen* anbefallts att ånyo avgiva utlåtande i ärendet, har styrelsen i utlåtande den 30 april 1924 anfört:

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 13 februari 1924 hade byggnadsstyrelsen, under erinran om viss skriftväxling, som i restaureringsfrågan förts mellan domkapitlet och styrelsen, meddelat, att styrelsen hade för avsikt att låta uppgöra och underställa Kungl. Maj:ts prövning ett fullständigt förslag till iståndsättande av byggnaden i fråga. Då styrelsen emellertid för detta ändamål även borde kunna avgiva ett förslag till byggnadens framtida användande, under förutsättning nämligen att statsverkets, av kammarkollegiet påstådda äganderätt till fastigheten vore ostridig, hade byggnadsstyrelsen samma dag tillskrivit domkapitlet i Karlstad med förfrågan huruvida domkapitlet fortfarande önskade disponera vissa delar av byggnaden ävensom huruvida staden för läroverkets del allt framgent hade behov av utrymme

därstädes, eller om byggnaden i sin helhet lämpligen borde disponeras av domkapitlet för tjänstelokaler, bibliotek m. m. Byggnadsstyrelsen ansåge sig emellertid icke kunna avvakta resultatet av utredningen om gymnasiehusets framtida användning och det därav beroende uppgörandet av förslag till byggnadens reparation, utan nödgades dessförinnan för Kungl. Maj:t framlägga förslag om anvisande av medel för omedelbart vidtagande av åtgärder för iståndsättande av byggnadens yttertak. Av arkitekten Almqvist i samråd med byggmästaren E. Forsgren i Karlstad senast den 5 februari 1924 gjord undersökning hade givit vid handen, att plåttaket tillstånd, som sedan länge varit ytterligt bristfälligt, på senaste tiden i så betänklig grad förvärrats, att en reparation av den befintliga plåtbeklädnaden icke längre vore tillfyllest, utan att en i stort sett fullständig och omedelbar nyläggning av taket numera vore av nöden för att icke byggnaden skulle taga allvarlig skada. Bristfälligheterna vore så svåra, att snö och regn inträngde på vinden och förorsakade röta i undervarande bjälklag samt vattendropp i domkapitlets med flera lokaler. Enligt en i skrivelsen angiven specifikation beräknades kostnaderna för de sålunda oundgängligen erforderliga åtgärderna till 20,000 kronor, och hemställde byggnadsstyrelsen, under framhållande av att anslaget till byggnader och reparationer icke lämnade tillgång till bestridande av dessa kostnader, att Kungl. Maj:t täcktes anvisa ett belopp av 20,000 kronor för iståndsättande av yttertaget å det gamla gymnasiehuset i Karlstad.

Sistnämnda framställning har, byggnadsstyrelsen vederligt, ännu icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Emellertid hade domkapitlet i skrivelse den 2 april 1924 besvarat byggnadsstyrelsens ovanberörda förfrågan och därvid efter samråd med byggnadsdelegerade vid Karlstads högre allmänna läroverk i huvudsak anfört följande.

Domkapitlet behöfve för sin del i övre våningen sessionsrum med ett litet förrum, notariens rum, expeditjonsrum och vaktrum samt i undervåningen arkivrum. Med dessa lokaler kunde domkapitlet med sin nuvarande arbetsomfattning reda sig. De återstående tre rummen i övre våningen innehades nu av stifts- och läroverksbiblioteket, som fortfarande borde disponera desamma och med framtiden väntades behöva ökade lokaler. I undervåningen vore läroverkets naturhistoriska samlingar förvarade och läroverket disponerade även ett rum till scoutrum, vilka lokaler fortfarande behöfves för läroverkets behov. Domkapitlet ansåge sålunda, att i byggnaden borde upplåtas lokaler för domkapitlet, stifts- och läroverksbiblioteket samt läroverkets naturhistoriska samlingar ävensom ett rum till scoutrum. Däremot torde plats ej finnas för fornminnesföreningens samlingar, som nu huvudsakligen inrymdes i de lokaler, som vore avsedda till domkapitlets sessionsrum och arkivrum. Möjligen kunde utrymme på vinden tillsvidare beredas för samlingarna, till dess föreningen hunnit skaffa sig egna lokaler.

Emellertid hade byggnadsstyrelsen i förberörda skrivelse till domkapitlet den 13 februari 1924 gjort gällande, att för att statsverket över huvud taget skulle åtaga sig byggnadens framtida underhåll utan att själv för något sitt ändamål disponera densamma, man måste gå ut ifrån, att de som nyttjade byggnaden erlade hyra för sina respektive lokaler inom densamma. Häremot har emellertid domkapitlet anfört, att domkapitlet såsom en statens institution icke kunde tänka sig böra erlägga hyra för sina lokaler, därest staten bleve ägare av byggnaden, ävensom meddelat, att

läroverkets byggnadsdelegerade hade ansett, att med hänsyn till byggnadens tillkomst läroverket kunde göra anspråk på att fortfarande få disponera de rum, som vore behövliga för undervisningen och att för läroverkets del ingen hyra borde till staten utgöras.

Härjämte har Almquist till byggnadsstyrelsen med tjänstememorial den 3 april 1924 överlämnat, förutom i november 1923 uppgjorda uppmättningsritningar, ett i mars 1924 dagtecknat besiktningsutlåtande jämte en av Forsgren den 19 mars 1924 uppgjord, å 114,913 kronor slutande kostnadsberäkning å reparations- och ändringsarbeten å byggnaden i fråga, i vilken beräkning jämväl ingå de arbeten, för vilka byggnadsstyrelsen i ovanberörda skrivelse till Kungl. Maj:t den 13 februari 1924 gjort framställning om anvisande av medel.

Vad beträffar domkapitlets och läroverkets önskan, att lokalerna måtte av dem hyresfritt få disponeras, har byggnadsstyrelsen häremot intet att erinra.

Styrelsen tillåter sig i denna fråga hänvisa till domkapitelkommitténs betänkande I:2, sid. 409 och följande, där kommittén redogjort för domkapitlets lokalförhållanden. Härav framgår, att i det stora flertalet stiftsstäder domkyrkan äger de åt domkapitlet upplåtna lokalerna och att i andra fall dessa lokaler tillhöra institutioner och kassor, som en gång ansetts vara kyrkans. Två domkapitel åtnjuta emellertid direkt hyresanslag av statsmedel. Med hänsyn härtill har byggnadsstyrelsen intet att erinra för sin del mot det från domkapitlets och läroverkets sida framställda yrkandet, att lokalerna måtte av dem hyresfritt få disponeras, men vill byggnadsstyrelsen ifrågasätta, huruvida icke, såsom fallet lär vara beträffande övriga domkapitel, domkapitlet och givetvis även läroverket skäligen borde bekosta underhållet av byggnaden, allra helst domkapitlet förfogar över en byggnadskassa och kommunen ju har att bestrida kostnaderna för allmänna läroverkets lokaler.

Med hänsyn därtill att statsverket lämnat bidrag till de tidigare större reparationerna åren 1816 och 1859—60, vill emellertid byggnadsstyrelsen föreslå, att byggnadens yttre underhålles av statsverket, under det att det inre underhålles av de institutioner, som nyttja fastigheten. I enlighet härmed skulle sålunda vid den nu avsedda, mera genomgripande restaureringen av statsmedel bestridas kostnaderna för reparationen av byggnadens yttre, däri inbegripet fönster, yttertrappa och sockel samt nyläggning av yttertaket, varjämte givetvis på statsverket borde falla viss andel av kostnaden för arvoden, administration och oförutsedda utgifter.

Det av Almquist utarbetade restaureringsförslaget omfattar en fullständig reparation av byggnadens inre, såväl domkapitlets som läroverkets och museets lokaler, införande av värmeledning i hela byggnaden samt utvändigt reparation och nytäckning av yttertaket. Byggnadsstyrelsen har intet att erinra mot förslaget och den därtill hörande kostnadsberäkningen. Dock synes takets nyläggning med koppar, som, ehuru önskvärd, förorsakar en merkostnad av 5,000 kronor, kunna ersättas med en täckning med galvaniserad plåt. Posterna å tillhoppa 25,000 kronor för oförutsedda utgifter, arvoden och administration synas jämväl kunna ned sättas till 10,000 kronor. Den sammanlagda kostnaden skulle sålunda komma att uppgå allenast till 94,913 kronor.

De av Almquist beräknade kostnaderna för nu ifrågasatta iståndsättningsarbeten skulle, enligt vad styrelsen ovan föreslagit, fördelas på sätt nedanstående tabell angiver.

	Enl. ark. Almquist förslag	Åtgärder som kunna uppskjutas el. ned- prutas	Betalas av stats- verket	Betalas av den in- stitution, som nyttjar lokalerna	Beloppen i IV uppdelas på	
					domkap.	lärover.
					I	II
<i>Invändiga arbeten.</i>						
Reparation av de olika rum- men	29,313	10,353	—	18,960	15,995	2,965
Diverse arbeten, justering av dörrar, elektr. ledningar, luckor	7,150	5,700	—	1,450	850	600
Värmeledning	13,550	3,000	—	10,550	10,550	—
<i>Utvändiga arbeten.</i>						
Reparation av väggar, fönster m. m.	14,900	—	14,900	—	—	—
Yttertaket	25,000	5,000	20,000	—	—	—
Arvodet och oförutsedda ut- gifter	25,000	15,000	5,000	5,000	5,000	—
Summa	114,913	39,053	39,900	35,960	32,395	3,565

Av de i kolumn II upptagna posterna äro de invändiga arbetena, representerande ett belopp av 19,053 kronor och avseende samtliga de av läroverket nyttjade lokalerna, av den art, att de må kunna tillsvidare anstå. De i kolumn VI upptagna kostnaderna, som jämväl falla på läroverket, avse inre reparationer av trappor och korridorer, vilka däremot måste utföras i samband med övriga arbeten.

Angående införande av värmeledning vill styrelsen framhålla, att denna bör planeras och utföras så att pannor och rör dimensioneras för hela byggnaden, om än installeringen av element tillsvidare skulle komma att uppskjutas inom läroverkets lokaler.

I anledning av vad i ärendet förekommit och under återopande av vad byggnadsstyrelsen här ovan anfört, får styrelsen — under förutsättning av statsverkets äganderätt till det gamla läroverkshuset i Karlstad — föreslå, att Kungl. Maj:t täcktes medgiva, att byggnaden i fråga alltjämt må disponeras av domkapitlet i Karlstad och av högre allmänna läroverket därstädes mot underhållsskyldighet av det inre av respektive lokaler.

Härjämte får styrelsen framhålla den tvingande nödvändigheten av att den kulturhistoriskt värdefulla byggnaden snarast möjligt istandsättes i huvudsaklig överensstämmelse med det av Almquist uppgjorda förslaget, och tillåter sig styrelsen föreslå, att kostnaderna härför så bestridas, att av statsmedel anvisas ett belopp av 39,900 kronor, däri inräknade de kostnader, om vilkas anvisande styrelsen gjort framställning i förberörda skrivelse till Kungl. Maj:t den 13 februari 1924, samt att av de återstående kostnaderna av domkapitlet bestrides ett belopp av 32,395 kronor för iordningställandet av domkapitlets lokaler och införande av värmeledning i denna del av byggnaden, under det att resten, 3,565 kronor, bekostas av läroverket. Vad de härefter i förslaget återstående arbetena beträffar, enligt kostnadsberäkningen uppgående till 19,053 kronor, vill styrelsen uttrycka önskvärdheten av att jämväl dessa snarast må komma till ut-

förande, och får styrelsen särskilt framhålla behovet av att värmeledningen införes i hela byggnaden för ökande av brandsäkerheten med hänsyn till de därstädes förvarade arkivalierna m. m.

Slutligen anser sig byggnadsstyrelsen böra än en gång för Kungl. Maj:t framhålla det trängande behovet av yttertaketets istandsättande.

Vid byggnadsstyrelsens utlåtande fanns fogat ett av *riksantikvarien* beträffande restaureringen av den gamla gymnasiebyggnaden avgivet yttrande, däri han anför:

Riksantikvarien får på det livligaste tillstyrka, att denna värdefulla men försummade byggnad snarast blir istandsatt i enlighet med arkitekten Almqvists förslag. Vid täckningen av lanterninens tak bör dock tillses, att detta sker på samma sätt och med material av samma dimensioner som nuvarande täckning.

Härefter har *domkapitlet* i skrivelse den 21 maj 1924 anført:

Sedan domkapitlet erfarit, att byggnadsstyrelsen avgivit utlåtande och kostnadsförslag angående istandsättande av det gamla gymnasiehuset i Karlstad, vill domkapitlet, med framhållande av det ofrånkomliga behovet av byggnadens snara restaurering och av utvidgade lokaler för domkapitlets behov, samt för att om möjligt få frågan om äganderätten till byggnaden löst, hemställa, att ärendet måtte remitteras för hörande av stadsfullmäktige i Karlstad, huruvida från stadens sida kunna göras några anspråk på äganderätten till byggnaden, börande stadsfullmäktige, därest de framställa anspråk på äganderätten, jämväl anbefallas att yttra sig, huruvida de, därest Kungl. Maj:t låter byggnadsstyrelsen verkställa restaurering av byggnaden, vilja ikläda sig förbindelse att, i händelse Karlstads stad vid en blivande process skulle bliva tillerkänd äganderätten till byggnaden, till statsverket eller de kassor, som bekostat restaureringen, återbetala de för restaureringen nedlagda kostnaderna jämte 5 procents ränta därpå från utbetalningsdagarna och till dess likvid sker.

På Kungl. Maj:ts befallning anmodade länsstyrelsen i Karlstad stadsfullmäktige därstädes att, i anledning av vad domkapitlet i förberörda skrivelse den 21 maj 1924 anført, avgiva yttrande i ärendet.

I det yttrande, som *drätselkammaren* på grund härav avgav i ärendet, anförde drätselkammaren beträffande marken, varå gymnasiebyggnaden är belägen, att densamma en gång donerats till staden, dock icke av hertig Carl, såsom arkivkontoret uppgivit, utan av drottning Christina, samt att den inginge i det markområde, som innefattades i hennes donationsbrev av den 29 december 1647, ävensom att den sedermera upplåtits till skoltomt och därför fortfarande vore stadens tillhörighet.

Vid sammanträde den 18 december 1924 beslöto härefter *stadsfullmäktige* att, med vidhållande av stadens anspråk på äganderätten till den mark, varå gymnasiebyggnaden är belägen, förklara sig fråntråda anspråken på äganderätten till byggnaden under villkor, *dels* att högre allmänna läroverket i Karlstad berättigades att kostnadsfritt disponera de lokaler däri, som nu vore eller framdeles bleve behövlige för läroverkets bibliotek och i

gymnasiehuset befintliga naturhistoriska samlingar, *dels* att staden fritoges från alla kostnader för byggnadens iståndsättande och framtida underhåll.

Magistraten i Karlstad har i avgivet yttrande förmålt sig intet hava att tillägga utöver vad stadsfullmäktige anfört.

Stadsfullmäktiges och magistratens yttranden hava av *länsstyrelsen* överlämnats till Kungl. Maj:t med skrivelse av den 2 mars 1925, däri länsstyrelsen yttrar:

Kungl. Maj:ts befallningshavande anser de från stadens sida andragna skälen för dess uppfattning beträffande äganderätten till den mark, vara ifrågavarande byggnad är belägen, vara välgrundade och finner stadsfullmäktiges beslut i ämnet av den 18 december 1924 innebära en lämplig grundval för ordnande av frågan om byggnadens omhändertagande och framtida underhåll.

Då Kungl. Maj:ts befallningshavande vidare utgår från att statsverket bör vidkännas utgifterna för det å omförmälda byggnad erforderliga restaureringsarbetet samt ett omedelbart iståndsättande av denna byggnad, vilken äger ett synnerligen stort kulturhistoriskt värde, med hänsyn till dess nuvarande förfallna tillstånd är av trängande behov påkallat, får Kungl. Maj:ts befallningshavande hemställa, att Kungl. Maj:t måtte så skyndsamt som möjligt vidtaga åtgärder för det ifrågasatta restaureringsarbetets utförande på statens bekostnad.

Sedan Kungl. Maj:t anbefallt *domkapitlet* att avgiva utlåtande över den i byggnadsstyrelsens utlåtande av den 30 april 1924 omnämnda, av styrelsen den 13 februari 1924 gjorda framställningen om anvisande av medel för iståndsättande av taket å gymnasiebyggnaden, har domkapitlet i utlåtande av den 16 september 1925 anfört:

Hela byggnaden befinner sig i ett så förfallett skick, att en snar reparation är oavvisligen nödvändig. För domkapitlets behov är det även ofrånkomligt att snarast erhålla utökade lokaler och framför allt ett arkivrum. Redan nu äro alla skåp i domkapitlets lokaler så överfulla av handlingar, att det ej finnes annan råd att få plats för nytillkommande handlingar än att bunta ihop en del av de gamla och stapla upp dem på golvet i ett rum på vinden, där dock takdropp i ganska stor utsträckning plägat förekomma. Från brandsäkerhetssynpunkt finner domkapitlet även önskvärt, att värmeledning snarast införes. Även äro domkapitlets lokaler ganska svåra att uppvärma under en kall vinter, till följd av att fönsterna äro så otäta, att vinden har ganska stort spelrum. Vid häftigt regnfall stänker det långt ut på golvet, trots att fönsterna äro stängda. Fönsterkarmarna äro på några ställen så upprutnade, att nya fönsterhakar ej kunna insättas i stället för dem, som fallit bort.

Domkapitlet finner därför ofrånkomligt, att hela byggnaden med det snaraste restaureras. Att taga enbart taket för närvarande och låta anstå med det övriga finner domkapitlet ej tillrädligt, då det hela är i så starkt behov av restaurering som möjligt. För att undgå det värsta takdroppet och för att rädda de arkivalier, som förvaras å vinden, har rektor vid läroverket för år 1925 anslagit 150 kronor ur läroverkets byggnadsfond och pågår för närvarande med dessa medel lagning av de mest anfrädda delarna av taket. Av den, som utför taklagningen, har domkapitlet

erfarit, att, om samma summa ansloges för en ytterligare bättring av taket nästa sommar och om taket dessutom skrapades och målades, detsamma skulle kunna stå sig ytterligare ett par år. Vid sådant förhållande finner domkapitlet, därest en restaurering av byggnaden i dess helhet ej skulle kunna komma till stånd till nästa år, att det vore fördelaktigare att provisoriskt laga taket för en ringa kostnad än att t. ex. domkapitlet begärde anvisande av medel ur stiftets byggnadskassa för fullständig omläggning av taket. Domkapitlet föreställer sig nämligen, att en del av de arbeten, som föranledas av takets omläggning, måste göras om vid byggnadens fullständiga reparation, som därigenom komme att draga en ökad kostnad utöver den beräknade. Därest sålunda restaurering av byggnaden i dess helhet ej skulle komma att utföras nästa sommar, anser domkapitlet, att det bör uppdragas åt byggnadsstyrelsen att provisoriskt laga taket. Då kostnaderna härför ej torde ställa sig högre än cirka 400 kronor, torde byggnadsstyrelsen kunna gälda denna kostnad av anslaget till oförutsedda utgifter.

Emellertid finner domkapitlet, att kostnaden för restaurering av byggnaden i dess helhet ej borde verka avskräckande. Arkitekten Almquists förslag slutar å en kostnad av 114,913 kronor. Byggnadsstyrelsen har dock ansett, att detta belopp kunde nedbringas med 20,000 kronor, varför slutsumman skulle stanna vid 94,913 kronor. Enligt byggnadsstyrelsens förslag skulle denna summa fördelas å statsverket, domkapitlet och läroverket sålunda:

Statsverket	39,900
Domkapitlet	32,395
Läroverket	22,618

Summa kronor 94,913

Av läroverkets andel skulle dock endast arbeten för 3,565 kronor komma till utförande i samband med restaureringen. Återstående arbeten för läroverkets del, 19,053 kronor, skulle tillsvidare anstå. Ehuru det vore önskvärt, att även dessa arbeten snarast komme till utförande, anser dock även domkapitlet, att därmed kan tillsvidare anstå, då ju fråga föreligger om stifts- och läroverksbibliotekets omorganisering till landsbibliotek och det i samband därmed kan tänkas, att staden och landstinget skulle kunna vara villiga att bidra till kostnaderna för lokalernas restaurering och underhåll.

De arbeten åter, i vilka läroverket skulle deltaga med 3,565 kronor, avse inre reparation av trappor och korridorer. Då läroverkets byggnadsfond ej torde kunna vidkännas denna kostnad och då man ej kan förutsetta, att staden skall vara villig att bidra därtill, anser domkapitlet, att denna kostnad bör stanna å statsverket, vars andel i kostnaden sålunda skulle ökas till 43,465 kronor.

Beträffande den andel av kostnaderna, som skulle falla på domkapitlet, 32,395 kronor, har domkapitlet under förutsättning av Kungl. Maj:ts medgivande intet att erinra emot, att denna kostnad bestrides av stiftets byggnadskassa. Domkapitlet hade från början tänkt sig, att byggnadskassan ej skulle tagas i anspråk för restaureringen utan bibehållas för det framtida underhållet av byggnaden, varom domkapitlet även begärt Kungl. Maj:ts godkännande. Vid den tiden var det dock ovisst, vem som var ägare till byggnaden. Genom stadsfullmäktiges i Karlstad avstående från

anspråk på äganderätten till byggnaden måste det numera anses fastslaget, att byggnaden är statens egendom. Då domkapitlet vid sådant förhållande är förvissat om, att staten för framtiden kommer att underhålla byggnaden och även de lokaler, som disponeras av domkapitlet, finner domkapitlet ej samma intresse föreligga att bibehålla byggnadskassan. För läroverkens behov torde kassan ej heller numera vara behövlig, då städerna ju åtagit sig byggnadsskyldigheten av läroverkshusen. Byggnadskassans behållning utgjorde den 30 juni 1925 39,497 kronor 70 öre.

Sedan härefter domkapitlet hos *stadsfullmäktige* gjort framställning om avstående från stadens sida av anspråken på äganderätt jämväl till det markområde, varå gymnasiebyggnaden är belägen, hava stadsfullmäktige vid sammanträde den 15 oktober 1925 beslutit att till Kungl. Maj:t och kronan med full äganderätt utan ersättning upplåta ifrågavarande område, vilket innehölle en areal av 557 kvadratmeter av tomten nr 59 i kvarteret Falken och med röda begränsningslinjer angivits å en av stadsingenjören Gustaf Lovén den 1 oktober 1925 upprättad karta, ävensom att för denna upplåtelse uppställa samma villkor, som av fullmäktige vid sammanträdet den 18 december 1924 stipulerats för frånträdandet av anspråken på äganderätten till själva byggnaden.

På given anledning hava *stadsfullmäktige* sedermera upptagit ifrågavarande ärende till förnyad prövning vid sammanträde den 16 september 1926 och därvid beslutit att frånträda alla anspråk på äganderätt till gamla gymnasiehuset med ovan angivna tomtområde om 557 kvadratmeter under villkor, att staden berättigas att kostnadsfritt disponera följande för högre allmänna läroverkets bibliotek och naturhistoriska samlingar erforderliga lokaler, nämligen: i bottenvåningen ett större och ett mindre rum i byggnadens västra del, nu använda till förvaring av läroverkets naturhistoriska samlingar, en trappa upp tre rum i byggnadens västra del, nu inrymmande större delen av läroverkets bibliotek, samt i vindsvåningen dels ett större och ett mindre rum, nu använda gemensamt av läroverket och domkapitlet till förvaring av arkivalier, dels i mån av behov det övriga oinredda vindutrymmet, använt till förvaring av till läroverket inkommande tidskrifter och mindre värdefulla böcker. Vidare hava stadsfullmäktige beslutit åtaga sig dels iståndsättandet och framtida underhållet av nyssnämnda lokaler genom stadens egen försorg, dels andel i kostnaden för värmelednings indragande i byggnaden med ett belopp av 3,000 kronor. Slutligen hava fullmäktige beslutit uppdraga åt drätselkammaren att med vederbörande träffa de avtal, som erfordrades för verkställigheten av fullmäktiges sålunda fattade beslut.

I avgivet yttrande har *magistraten* instämt i stadsfullmäktiges beslut.

Med överlämnande av stadsfullmäktiges och magistratens sistberörda yttranden har *länsstyrelsen* i skrivelse den 27 september 1926 tillstyrkt, att ärendet måtte göras till föremål för proposition till 1927 års riksdag på grundvalen av stadsfullmäktiges vid sammanträdet den 16 september 1926 fattade beslut.

Departements-
chefen.

Av den utredning, som förebragts i ärendet, har framgått att den gamla gymnasiebyggnaden i Karlstad i kulturhistoriskt avseende har ett stort värde men att den för närvarande befinner sig i ett högeligen försummat och bristfälligt skick. Utredningen har även givit vid handen att, i händelse byggnaden får undergå en ändamålsenlig reparation och vissa ändringar däri vidtagas, densamma kan bereda fullt tillfredsställande lokaler för domkapitlet samt det allmänna läroverkets bibliotek och naturvetenskapliga samlingar. På grund av dessa omständigheter synes det mig vara självfallet att åtgärder med det snaraste böra vidtagas för byggnadens iståndsättande. Enahanda uppfattning angående nödvändigheten av en genomgående reparation av det gamla gymnasiehuset uttalas jämväl av riksdagens år 1926 församlade revisorer, vilka, efter besök i byggnaden, i sin den 15 december 1926 avgivna berättelse gjort följande uttalande i frågan:

Revisorerna iakttago vid sitt besök, att förevarande i kulturhistoriskt hänseende märkliga byggnad är i trängande behov av reparation såväl ut- som invändigt. Särskilt lade revisorerna märke till dels det otillfredsställande skick, i vilket domkapitlets lokaler befinna sig, dels ock att i vindsvåningen förvarade arkivalier genom takets otäthet utsättas för stor risk att skadas. Därjämte anse sig revisorerna böra framhålla brandfaran inom byggnaden, som ytterligare ökas därigenom att den i huset inledda vattenledningen, enligt vad för revisorerna uppgivits, vid kyla icke kan fungera. Det synes revisorerna angeläget, att frågan om byggnadens iståndsättande och framtida underhåll snarast blir ordnad på ett tillfredsställande sätt.

Såsom framgår av min i det föregående lämnade redogörelse har den i ärendet verkställda utredningen resulterat i följande förslag till överenskommelse i fråga om ägande- och dispositionsrätten till gamla gymnasiebyggnaden i Karlstad samt beträffande sättet för bestridande av kostnaderna för byggnadens restaurering och framtida underhåll. Karlstads stad frånträder till förmån för kronan alla anspråk på äganderätt till såväl byggnaden som det markområde, varå densamma är uppförd. Dispositionsrätten till byggnaden skulle emellertid icke oinskränkt tillkomma kronan, i det att staden skulle äga att kostnadsfritt disponera de lokaler i byggnaden, som nu användas för högre allmänna läroverkets i Karlstad bibliotek och naturhistoriska samlingar, samt dessutom i mån av behov ytterligare oinrett vindsutrymme.

Vad angår *dels* sättet för bestridande av de till 94,913 kronor beräknade kostnaderna för den föreslagna restaureringen av byggnaden, *dels* byggnadens framtida underhåll, skulle staden åtaga sig iståndsättandet av de utav staden för läroverket disponerade lokalerna samt därjämte andel i kostnaden för värmelednings indragande i byggnaden, vilka kostnader beräknats till sammanlagt 22,618 kronor. Det framtida underhållet av sagda lokaler skulle därjämte åvila staden. Med statsmedel till belopp av 39,900 kronor skulle bestridas kostnaderna för omläggning av taket samt restaurering av byggnadens yttre i **övrigt**, varjämte staten även för framtiden skulle svara för det utvändiga underhållet av byggnaden. Vad vidare beträffar utvidgningen och reparationen av domkapitlets lokaler i byggnaden skulle kostnaden här för, beräknad till 32,395 kronor, med Kungl. Maj:ts medgivande bestridas

av Karlstads stifts byggnadskassa. Denna hade enligt mig tillhandakommen uppgift den 31 december 1926 en behållning av 41,809 kronor 9 öre.

Med avseende å det sålunda föreliggande förslaget anser jag mig böra framhålla följande.

Vad först angår frågan om upplåtande åt staden för läroverkets behov av ytterligare vindsutrymme, torde detta böra äga rum endast för den händelse och i den mån domkapitlet icke anser dylikt utrymme erforderligt för domkapitlets framtida behov.

Beträffande vidare förslaget i vad det avser att med medel ur stiftets byggnadskassa bestrida kostnader för förändring och reparation av domkapitlets lokaler torde böra erinras därom, att bestämmelser finnas meddelade rörande användning av stiftens byggnadskassor. I § 217 gällande läroverksstadga föreskrives nämligen, att i stift, där byggnadskassa finnes, lämnas ur densamma, i mån av dess tillgångar och efter medgivande i varje särskilt fall av Kungl. Maj:t, bidrag till byggnad och underhåll av läroverkshus. Såsom av skolöverstyrelsens utlåtande framgår har byggnadskassa använts jämväl för uppförande av byggnad för stifts- och läroverksbibliotek samt för restaurering av sådan byggnad. Även i förevarande fall torde enligt nämnda författningsrum befogenhet förefinnas att använda medel ur Karlstads stifts byggnadskassa till bestridande av kostnaderna för reparation av de lokaler i gymnasiebyggnaden, vari högre allmänna läroverkets i Karlstad bibliotek och naturhistoriska samlingar äro inrymda, ävensom för restaurering av motsvarande del av byggnadens yttre. Vad åter angår domkapitlets lokaler torde man böra utgå ifrån att kostnaderna för deras iståndsättande samt motsvarande andel av utgifterna för utvändig reparation av huset skulle ankomma på statsverket. I det nu framkomna förslaget till överenskommelse äro de bidrag, som skulle åvila statsverket och vederbörande kommun eller stiftets byggnadskassa, reglerade enligt andra grunder. Denna omständighet synes mig dock icke böra utan vidare bliva avgörande vid prövning av förslaget. Därest hela reparationskostnaden fördelades på staten och staden, respektive byggnadskassan i förhållande till storleken av de utrymmen i byggnaden som disponeras av domkapitlet och läroverket, torde nämligen vid skälig hänsyn även därtill, att enligt förslaget statsverket skulle åtaga sig att helt svara för det utvändiga underhållet av byggnaden, de belopp som skulle drabba å ena sidan staten, å andra sidan staden, respektive byggnadskassan, komma att uppgå till ungefär samma storlek som enligt förslaget. Med hänsyn härtill och då genom en dylik omläggning det nu uppgjorda förslaget till överenskommelse givetvis skulle förfalla och därigenom endast vållas ett onödigt och för husets bestånd menligt dröjsmål med frågans slutliga ordnande, har jag ansett mig kunna för min del förorda förslaget till godkännande. Därest någon erinran icke framställes av riksdagen har jag för avsikt att framdeles hemställa, att Kungl. Maj:t må — i samband därmed att det anslag, som kan komma att av riksdagen beviljas såsom bidrag till restaureringen av den gamla gymnasie-

byggnaden, ställes till vederbörandes förfogande — lämna medgivande därtill, att ur Karlstads stifts byggnadskassa må utgå ett belopp av 32,395 kronor såsom bidrag till kostnaderna för de föreslagna ändrings- och reparationsarbetena å ifrågavarande byggnad.

I fråga om det framtida underhållet av domkapitlets lokaler hade domkapitlet ursprungligen föreslagit, att stiftets byggnadskassa skulle reserveras för ändamålet, men sedermera, då nämnda kassa ansetts böra till större delen disponeras för den nu föreslagna reparationen av lokalerna, uttalat sin förvissning, att staten för framtiden kommer att svara för underhållet av dessa lokaler. I anledning härav vill jag erinra, att, ehuru det ankommer på domkyrka att tillhandahålla lokal för domkapitel, staten i vissa fall trätt hjälpsamt emellan. Exempelvis har detta, såsom av den lämnade redogörelsen framgår, i viss mån varit fallet med avseende på lokaler för domkapitlet i Karlstad. Vidare lämnar staten årlig hyresersättning till domkapitlet i Luleå och Visby, och för att möjliggöra uppförande av domkapitelshus i Skara har medgivits avskrivning med 27,000 kronor av en domkyrkans i Skara skuld till riksgäldskontoret. Med avseende på det framtida underhållet av domkapitlets i Karlstad lokaler torde man, då Karlstads domkyrka lär sakna medel för ändamålet, böra räkna med att staten blir nödsakad att för framtiden svara för underhållet av dessa lokaler.

Därest den föreslagna uppgörelsen biträdes från statens sida, skulle för statens vidkommande erfordras lämnande av ett bidrag å 39,900 kronor. För sakens ordnande torde skriftligt avtal böra upprättas med staden och av densamma vederbörliga överlåtelsehandlingar böra lämnas.

Slutligen vill jag meddela, att det, enligt vad jag inhämtat, lär vara möjligt, att domkapitlet under den tid, reparation av dess lokaler kommer att pågå, nödgas annorstädes hyra lokal för domkapitlets expedition. Därest detta visar sig vara fallet, torde emellertid hyreskostnaden kunna bestridas av domkapitlens anslag till skrivmaterialier och expenser, ved m. m.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag,] att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom bidrag till restaurering av den gamla gymnasiebyggnaden i Karlstad i huvudsaklig enlighet med det av mig förordade förslaget för budgetåret 1927—1928 anvisa ett *extra* reservationsanslag av 39,900 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Gustaf Ödmann.